

(Sl. glasnik BiH broj 23/07)

Na osnovu člana 203. stav 3., a u vezi člana 252. Zakona o osnovama sigurnosti saobraćaja na cestama ("Službeni glasnik BiH", broj 6/06), ministar komunikacija i prometa, u saradnji sa entitetskim ministarstvima unutrašnjih poslova u Bosni i Hercegovini i Policijom Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, donosi

PRAVILNIK¹

O DIMENZIJAMA, UKUPNOJ MASI I OSOVINSKOM OPTEREĆENJU VOZILA, O UREĐAJIMA I OPREMI KOJU MORAJU IMATI VOZILA I O OSNOVNIM UVJETIMA KOJE MORAJU ISPUNJAVATI UREĐAJI I OPREMA U SAOBRAĆAJU NA PUTEVIMA

POGLAVLJE I. OPĆE ODREDBE

Član 1.

Ovim Pravilnikom propisuju se dimenzije vozila, ukupne mase vozila, osovinska opterećenja vozila i osnovni uvjeti koje moraju da ispunjavaju uređaji i oprema na vozilima u saobraćaju na cestama i koji na vozilima moraju biti ugrađeni i izvedeni tako da vozila mogu sigurno učestvovati u saobraćaju na cestama, kao i drugi tehnički uvjeti kojima moraju odgovarati pojedini uređaji na vozilima koji su od značaja za sigurnost saobraćaja.

Član 2.

- (1) Dimenzije vozila, u smislu ovog Pravilnika, su gabaritne dimenzije vozila i skupa vozila i dimenzije vozila koje su od posebnog značaja za sigurnost saobraćaja na cestama.
- (2) Masa vozila, u smislu ovog Pravilnika, je najveća dozvoljena i sopstvena masa vozila, nosivost vozila i masa kojom vozilo pritiska na podlogu (osovinska opterećenja).
- (3) Ukoliko to nije ovim Pravilnikom drugačije određeno dimenzije vozila iz stava (1) ovog člana određuju se u skladu sa standardom BAS ISO 612 (*Road vehicles - Dimensions of motor vehicles and towed vehicles - Terms and definitions; Cestovna vozila - Dimenzije motornih i priključnih vozila - Pojmovi i definicije*), u daljnjem tekstu: standard BAS ISO 612.
- (4) U smislu ovog Pravilnika, pojedini pojmovi koji se koriste kod vozila sa pogonom na gas imaju sljedeće značenje:
  - a) gas, kao pogonsko gorivo za vozila, je ukapljeni naftni gas, smjesa propana i butana, (UN oznake 1965; međunarodne oznake LPG = liquefied petroleum gas), u daljnjem tekstu: LPG, ili komprimirani prirodni gas, čiji radni pritisak ne prelazi 22 MPa, tj. 220 bara, (UN oznake 1971, međunarodne oznake CNG = compressed natural gas), u daljnjem tekstu: CNG;
  - b) Vozilo pogonjeno gasom je motorno vozilo koje kao pogonsko gorivo koristi LPG ili CNG, samostalno ili kao alternativno gorivo benzinu ili kao gorivo u smjesi sa dizel gorivom;
  - c) Servisna radionica za servisiranje i prepravku vozila pogonjenih gasom (u daljnjem tekstu: servisna radionica), je pravna osoba koja ispunjava propisane uvjete i koja je od ovlaštene institucije dobilo odobrenje da može servisirati motorna vozila pogonjena gasom i na motorna vozila može vršiti ugradnju uređaja i opreme za pogon gasom;
  - d) Serviser za prepravku i servisiranje vozila pogonjenih gasom (u daljnjem tekstu: serviser), je uposlenik servisne radionice koji je osposobljen da vrši ugradnju i servisiranje uređaja za pogon motornih vozila gasom;
  - e) Certifikat posude pod pritiskom koja služi kao rezervoar gasa za pogon motornog vozila (u daljnjem tekstu: certifikat), je dokument koji propisuje ovlaštena institucija, a koji ovjerava inspekcija nadležna za posude pod pritiskom;

- f) Uvjerenje za uređaj ugrađen u vozilo pogonjeno gasom (u daljnjem tekstu: uvjerenje), je dokument koji propisuje i izdaje ovlaštena institucija;
- g) Karton ovjere tehničke ispravnosti uređaja ugrađenog u vozilo pogonjeno je obrazac koji propisuje ovlaštena institucija, a koji ovjerava stanica tehničkog pregleda kada utvrdi da je uređaj za gas tehnički ispravan.

Član 3.

Pod uređajima na motornim i priključnim vozilima u saobraćaju na cestama, u smislu ovog Pravilnika, podrazumijevaju se:

- a) uređaji za upravljanje,
- b) uređaji za zaustavljanje,
- c) uređaji za osvijetljavanje puta, označavanje vozila i za davanje svjetlosnih znakova,
- d) uređaji koji omogućavaju normalnu vidljivost,
- e) uređaji za davanje zvučnih znakova,
- f) uređaji za kretanje vozila unatrag,
- g) uređaji za kontrolu i davanje znakova,
- h) uređaji za odvođenje i ispuštanje izduvnih gasova
- i) uređaji za spajanje vučnog i priključnog vozila
- j) uređaji za pogon vozila na alternativna goriva (gas)
- k) ostali uređaji od posebnog značaja za sigurnost saobraćaja (karoserija/kabina za vozača i prostor za putnike, gume, blatobrani, branici, štitnici od podlijetanja sa zadnje strane vozila, štitnici od podlijetanja sa bočnih strana vozila, priključci za sigurnosne pojaseve, priključci za vuču, uređaji za osiguranje vozila od neovlaštene upotrebe, za odmrzavanje i odmagljivanje, dječja sjedala, nasloni za glavu).

Član 4.

Pod opremom vozila u saobraćaju na cestama, u smislu ovog Pravilnika, podrazumijevaju se:

- a) rezervni točak;
- b) aparat za gašenje požara;
- c) znak za obilježavanje vozila zaustavljenog na kolovozu ceste;
- d) oprema za pružanje prve pomoći (kutija prve pomoći);
- e) klinasti podmetači;
- f) čekić za razbijanje stakla;
- g) rezervne sijalice i osigurači;
- h) prsluk za vozača sa svjetlosno reflektirajućim osobinama;

- i) sigurnosni pojasevi;
- j) uže ili poluga za vuču;
- k) zimska oprema;
- l) znak za označavanje sporih vozila;
- m) znak za označavanje dugih vozila;

POGLAVLJE II. DIMENZIJE I MASE VOZILA

Član 5.

(1) Dužina motornih i priključnih vozila, uključujući izmjenjive nadgradnje za prihvat tereta kao i svih uređaja koji se pri vožnji nalaze na vozilu, ne smije prekoračiti slijedeće vrijednosti:

a) motorna i priključna vozila - sa izuzetkom autobusa i poluprikolica	12,00 m
b) dvoosovinski autobusi/trolejbusi - uključujući i pripadajuće dijelove koji se mogu skinuti	13,50 m
c) autobusi/trolejbusi sa više od dvije osovine - uključujući i pripadajuće dijelove koji se mogu skinuti	15,00 m
d) autobusi/trolejbusi koji su konstruktivno izvedeni kao zglobni (motorna vozila čija je korisna površina podijeljena putem zgloba, ali kod kojih upravljani dio ne predstavlja samostalno vozilo)	18,75 m

(2) Dužina kombinacija vozila (skupova vozila), uključujući izmjenjive nadgradnje za prihvat tereta kao i svih uređaja koji se pri vožnji nalaze na vozilu, vodeći računa o stavu (1) tačka a) ovog člana, ne smije prekoračiti slijedeće vrijednosti:

a) tegljač sa poluprikolicom kao i kombinacija vozila (skupovi vozila) koji po vrsti odgovaraju ovom opisu, izuzev skupa vozila pod tačkom b) ovog stava	15,50 m
b) tegljač sa poluprikolicom, pri čemu djelimične dužine ne smiju prekoračiti slijedeće vrijednosti:	
1. razmak između vertikalne ose kraljevog čepa i zadnjeg dijela vozila ne veća od 12,00 m	16,50 m
2. radijus prednjeg prepusta ne veći od 2,04 m (svi dijelovi poluprikolice ispred kraljevog čepa treba da budu obuhvaćeni zamišljenom kružnicom opisanom sa datim radijusom sa centrom kružnice u vertikalnoj osi kraljevog čepa)	
c) skupovi vozila (motorna vozila sa jednom ili dvije prikolice) izuzev	18,00 m

skupova vozila pod tačkom 4. ovog stava

d) skupovi vozila koji se sastoje iz motornog vozila i jedne prikolice za prijevoz tereta, pri čemu djelimične dužine ne smiju prekoračiti slijedeće vrijednosti:

1. razmak između prednje najisturenije vanjske tačke tovarnog prostora iza kabine motornog vozila i stražnje najisturenije vanjske tačke tovarnog prostora prikolice skupa vozila, uz oduzimanje razmaka između stražnje najisturenije vanjske tačke tovarnog prostora motornog vozila i prednje najisturenije vanjske tačke prikolice skupa vozila ne veći od 15,65 m 18.75 m

2. razmak između prednje najisturenije vanjske tačke tovarnog prostora iza kabine motornog vozila i stražnje najisturenije vanjske tačke tovarnog prostora prikolice skupa vozila ne veći od 16,40 m

(3) Kod vozila sa nadgradnjom, te teretnih vozila bez kabine vozača, djelimične dužine se odnose na nadgradnju.

(4) Kod skupova vozila koji se sastoje od autobusa i prikolice najveća dopuštena dužina iznosi, uz poštivanje odredbi stava (1) tačka a), b) i c) ovog člana, 18,75 m.

(5) Dužina ili djelimična dužina pojedinačnog vozila ili skupa vozila, sa izuzetkom vozila i skupa vozila navedenih u stavu (7) ovog člana, je dužina u koju se ubrajaju svi elementi koji se izvlače, preklapaju, rasklapaju ili na neki drugi način pričvršćuju za vozilo, naprijed ili nazad (do maksimalno mogućeg položaja), a koje služe za pridržavanje tereta, te oprema i uređaji koji se za vrijeme vožnje nalaze na vozilu. Pri tome se kod skupova vozila njihova dužina mjeri kada središnje uzdužne ose motornog vozila i priključnog vozila zajedno čine pravu liniju. Kod skupova vozila koji nemaju vučne elemente koji omogućavaju samostalnu promjenu dužine treba da zadovolje i odredbe stava (8) ovog člana a da pri tome nema vršenja korekcija upravljanja od strane vozača ili drugih osoba. Ukoliko se koriste vučni elementi koji imaju mogućnost samostalne promjene dužine, konstrukcija mora biti izvedena tako da, nakon prolaza kroz krivinu, ovi ponovno zauzmu početnu dužinu prije ulaska u krivinu i to bez vremenskog kašnjenja.

(6) Dužine i djelimične dužine pojedinačnih vozila i skupova vozila određuju se prema standardu BAS ISO 612, definicija 6.1.

a) Pri mjerenju dužina ili djelimičnih dužina (odstupanja u odnosu na spomenuti standard) ne uzimaju se u obzir:

1. Brisači i elementi za pranje,
2. Prednje i zadnje registarske tablice,
3. Pričvršćenja i zaštitni elementi za carinske plombe,
4. Pritroji za osiguravanje cerade i njeni zaštitni elementi,

5. Svjetlosno-tehnički elementi,
6. Ogledala i drugi sistemi za indirektno ostvarivanje vidljivosti,
7. Vodovi za usisavanje zraka,
8. Uzdužni graničnici za izmjenjive nadgradnje,
9. Stepenice i ručke,
10. Hidraulične podizne rampe ili uređaji iste namjene u položaju za vožnju,
11. Uređaji za spajanje priključnog vozila kod motornih vozila,
12. Kod vozila, izuzev tegljača, sporedni agregati koji se nalaze ispred tovarnog prostora,
13. Kod električnih vozila elementi u obliku poluga i slično koji služe za preusmjerenje električne energije prema vozilu,
14. Vanjski zaštitnici od sunca.

b) Prethodno rečeno važi samo kada predmetni element ne produžava tovarni prostor, niti direktno niti indirektno. Uređaji ili elementi kod skupova vozila koji se postavljaju na zadnji dio priključnog vozila ili na prednji dio motornog vozila se, za razliku od prethodnih slučajeva, računavaju u ukupnu dužinu skupa vozila.

(7) Za skupove vozila namijenjenih za prijevoz vozila s obzirom na njihovu dužinu važe odredbe stava (2) tačke d) ovog člana, kod kombinacije vozila tegljač poluprikolica namijenjenih za prijevoz vozila važe odredbe stava (4) tačka b) ovog člana. Prekoračenja propisanih dužina putem elemenata za dodatno osiguravanje i stabiliziranje dopuštenih prepusta tereta kod ovih skupova vozila i kod kombinacija tegljač poluprikolica ne uzimaju se u obzir pri određivanju dužine, ukoliko prevoženi teret prelazi preko predmetnih dodatnih elemenata. Pri određivanju djelimičnih dužina mostovi u pravcu vožnje, a koji služe za prijevoz vozila između motornog vozila i prikolice ne uzimaju se u obzir.

(8) Motorna vozila i skupovi vozila, uključujući izmjenjive nadgradnje za prihvat tereta kao i svih uređaja koji se pri vožnji nalaze na vozilu, moraju biti tako konstruirana i izvedena da prilikom vožnje u krugu od 360° prebrisana površina kruga, vanjskog radijusa 12,50 m, ne bude šira od 7,20 m. Pri tome prednja najisturenija tačka motornog vozila, a kod vozila koji imaju zadnju upravljivu osovinu zadnja najisturenija tačka, mora biti vođena po krugu radijusa 12,5 m. Pri ulasku u prethodno opisani krug u pravcu tangente na njega ne smije ni jedan dio motornog vozila ili skupa vozila prekoračiti ovaj pravac više od 0,80 m. Izuzetak od ove odredbe čine samohodni kombajni koji pri ulasku u prethodno opisani krug po tangenti, pravac tangente smiju prekoračiti do 1,6 m izvan kruga. Kod autobusa/trolejbusa se pri mirovanju vozila na podlozi iscrtava linija koja ide duž one vertikalne strane vozila koja je okrenuta izvan kruga, a koja tangira krug. Kod autobusa/trolejbusa koji su izvedeni kao zglobna vozila dva kruta dijela moraju biti postavljena paralelno prema ovoj površini. Ako vozilo iz pravolinijske vožnje ulazi u prethodno opisanu prebrisanu površinu, to nijedan dio ne smije datu vertikalnu ravan prekoračiti za više od 0,60 m.

(9) Odredbe ovog člana ne primjenjuju se za vozila oružanih snaga BiH i policijskih agencija u BiH (MUP, SIPA, DGS, OSA, i sl.) ukoliko su to vozila vrlo usko specijalizirane namjene i kao takva se ne koriste ni u jednom drugom segmentu društva.

Član 6.

(1) Širina motornih i priključnih vozila, uključujući izmjenjive nadgradnje za prihvat tereta kao i svih uređaja koji se pri vožnji nalaze na vozilu, izuzimajući uređaje za čišćenje snijega i vozila namijenjenih za zimsko održavanje cesta, mogu imati slijedeće maksimalne vrijednosti:

a) Općenito	2.55 m
b) kod vozila namijenjenih za poljoprivredu i šumarstvo, kojima se obavlja određeni specifičan rad, kao i kod vučnih vozila ili specijalnih vozila koja su predviđena za prihvat oruđa za poljoprivredu ili šumarstvo, kao i vozila koja su opremljena oruđima i uređajima namijenjenih za održavanje ceste	3.00 m
c) prikolice koje vuku motocikli, bicikli s motorom, i drugi dvotočkaši	1.00 m
d) vozila sa stalnim ili izmjenjivim klimatiziranim nadgradnjama, koje su namijenjene i opremljene za prijevoz roba u temperiranom okruženju i čiji su bočni zidovi uključujući i toplotnu izolaciju minimalne debljine 45 mm	2.60 m
e) putnička vozila	2.50 m

(2) Najveća dopuštena širina motornih i priključnih vozila određuje se prema standardu BAS ISO 612, definicija 6.2. Mjerenje se provodi sa zatvorenim vratima i prozorima i točkovima okrenutim u uzdužnom pravcu vozila. Pri mjerenju širine (odstupanja u odnosu na spomenuti standard) ne uzimaju se u obzir:

- a) Pričvršćenja i zaštitni elementi za carinske plombe.
- b) Pristroji za osiguravanje cerade i njeni zaštitni elementi.
- c) Istureni fleksibilni elementi sistema za zaštitu od prskanja (blatobrani) izvedenih u skladu direktive 91/226/EEC od 27.03.1991. god.
- d) Svjetlosno-tehnički elementi.
- e) Ogledala i drugi sistemi za indirektno ostvarivanje vidljivosti.
- f) Stube koje se mogu izvlačiti ili preklopiti namještene u položaj pri vožnji,
- g) Hidraulične podizne rampe ili uređaji iste namjene u položaju za vožnju, ukoliko nisu više od 10 mm bočno istureni u odnosu na vozilo, te da su prednji odnosno zadnji čoškovi ovih uređaja zaobljeni sa minimalnim radijusom od 5 mm, a prednji i zadnji rubovi zaobljeni sa minimalnim radijusom od 2,5 mm,
- h) Pokazivači defekta pneumatika,
- i) Pokazivači pritiska u pneumaticima,
- j) Deformiranje pneumatika u zoni nalijeganja.

(3) Odredbe ovog člana ne primjenjuju se za vozila oružanih snaga BiH i policijskih agencija u BiH, ukoliko su to vozila vrlo usko specijalizirane namjene i kao takva se ne koriste ni u jednom drugom segmentu društva.

Član 7.

(1) Visina motornih i priključnih vozila, uključujući izmjenjive nadgradnje za prihvat tereta kao i svih uređaja koji se pri vožnji nalaze na vozilu, može imati maksimalnu vrijednost 4 m.

(2) Visina vozila određuje se prema standardu BAS ISO 612, definicija 6.3. Pri mjerenju visine vozila (odstupanja u odnosu na spomenuti standard) ne uzimaju se u obzir:

a) Savitljive antene.

b) Kod električnih vozila elementi u obliku poluga i slično koji služe za preusmjeravanje električne energije prema vozilu, u podignutom položaju.

(3) Kod vozila koji imaju mogućnost mijenjanja visine putem sistema koji se nalazi na osovinama vozila (npr. pneumatski sistem oslanjanja i sl.) njihov utjecaj na promjenu visine vozila treba uzeti u obzir.

(4) Odredbe ovog člana ne primjenjuju se za vozila oružanih snaga BiH i policijskih agencija u BiH, ukoliko su to vozila vrlo usko specijalizirane namjene i kao takva se ne koriste ni u jednom drugom segmentu društva.

Član 8.

Odredbe članova 5., 6. i 7. ovog Pravilnika ne primjenjuju se na bicikle s motorom, lahke motocikle, lahke tricikle i četverocikle, motocikle s bočnom prikolicom, tricikle i četverocikle, a čije dimenzije mogu imati sljedeće maksimalne vrijednosti:

a) Širina

1. lahki tricikli i četverocikli, motocikli s bočnom prikolicom, tricikli i četverocikli 2,00 m

2. bicikli s motorom, lahki motocikli i motocikli 1,00 m

b) Visina 2,50 m

c) Dužina 4,00 m

Član 9.

Za vrijednosti navedene u članovima 5., 6., 7. i 8. ovog Pravilnika, nema tolerantnih vrijednosti.

Član 10.

(1) Prepust na motornim i priključnim vozilima može iznositi najviše 50% razmaka između osovina.

(2) Izuzetno od odredbe stava (1) ovog člana, na dvoosovinskim motornim vozilima sa kabinom iznad motora i na autobusima, prepust može iznositi najviše 60% razmaka između osovina, a na autobusima sa motorom između prednje i zadnje osovine najviše 63% razmaka između osovina.

(3) Odredbe stavova (1) i (2) ovog člana se ne primjenjuju na vozila sa ugrađenim uređajima za obavljanje određenih radnji.

(4) Za poluprikolice, umjesto razmaka između osovina, uzima se rastojanje između vertikalne ose obrtnog postolja i simetrale osovine, odnosno zadnje osovine poluprikolice.

(5) Odredbe ovog člana ne primjenjuju se za vozila oružanih snaga BiH i policijskih agencija u BiH, ukoliko su to vozila vrlo usko specijalizirane namjene i kao takva se ne koriste ni u jednom drugom segmentu društva.

Član 11.

(1) Tehnički dopušteno osovinsko opterećenje je opterećenje koje se ne smije prekoračiti, uz poštivanje izdržljivosti materijala i navedenih odredbi u sljedećim članovima ovog Pravilnika:

a) gume na vozilima: prema članu 120. ovog Pravilnika;

b) uređaji za zaustavljanje vozila: prema članovima 17. do 22. ovog Pravilnika

(2) Tehnički dopuštena ukupna masa vozila je masa koja se ne smije prekoračiti, uz poštivanje izdržljivosti materijala i navedenih odredbi u slijedećim članovima ovog Pravilnika:

a) odnos bruto snaga motora prema ukupnoj masi vozila: prema članu 15. ovog Pravilnika

b) uređaji za zaustavljanje vozila: prema članovima 17. do 22. ovog Pravilnika

(3) Dozvoljeno osovinsko opterećenje je opterećenje koje se, uz poštivanje odredbi stavova (1) i (4) ovog člana ne smije prekoračiti. Dopuštena ukupna masa je masa koja se, uz poštivanje odredbi stavova (2), (5) i (6) ovog člana ne smije prekoračiti. Dopuštena osovinska opterećenja i dopuštena ukupna masa se pri upotrebi vozila kao i skupa vozila moraju ispoštovati.

(4) Kod motornih i priključnih vozila sa gumama u skladu sa članom 73. ovog Pravilnika, izuzev valjaka za popravku ceste, osovinsko opterećenje može imati slijedeće maksimalne vrijednosti:

a) Opterećenje od jedne osovine:

1. pojedinačne osovine	10,00 t
2. pojedinačne osovine (pogonske)	11,50 t

b) Opterećenje od udvojenih osovinu. uz poštivanje odredbi za opterećenje od jedne osovine:

1. za osovine sa međusobnim rastojanjem manjim od 1 m	11,50 t
---	---------

2. za osovine na međusobnom rastojanju većem ili jednakom od 1 m a manjem od 1,3 m	16,00 t
--	---------

3. za osovine na međusobnom rastojanju većem ili jednakom 1,3 m a manjem od 1,8 m	18,00 t
---	---------

4. za osovine na međusobnom rastojanju većem ili jednakom 1,3 m a manjem od 1,8 m, i ako je pogonska osovina opremljena sa udvojenim gumama i zračnim ogibljenjem ili nekim sistemom ogibljenja koji se može smatrati ekvivalent prethodnom. a u skladu sa odredbama člana 120. ovog Pravilnika. ili ako je svaka pogonska osovina opremljena sa udvojenim osovinama i pri tome maksimalno dozvoljeno osovinsko opterećenje po osovini ne prelazi 9,5 t	19,00 t
---	---------

c) Opterećenje od udvojenih osovinu za priključna vozila, uz poštivanje odredbi za opterećenje jedne osovine:

1. za osovine sa međusobnim rastojanjem manjim od 1 m	11,00 t
---	---------

2. za osovine na međusobnom rastojanju većem ili jednakom od 1 m a manjem od 1,3 m	16,00 t
--	---------

3. za osovine na međusobnom rastojanju većem ili jednakom 1,3 m a manjem od 1,8 m	18,00 t
---	---------

4. za osovine na međusobnom rastojanju većem ili jednakom 1,8 m 20,00 t

d) Opterećenje od tri osovine, uz poštivanje odredbi za opterećenje od udvojenih osovina:

1. za osovine na međusobnom rastojanju većem od 1,3 m 21,00 t

2. za osovine na međusobnom rastojanju većem od 1,3 m a manjem od 1,4 m 24,00 t

Ukoliko se na osovinama nalaze drugačiji točkovi nego što je to opisano u stavu (1) ovog člana, najveće dozvoljeno osovinsko opterećenje iznosi 4 t.

(5) Najveća ukupna masa motornih i priključnih vozila opremljenih sa točkovima u skladu sa odredbama člana 120. ovog Pravilnika, izuzev poluprikolica i prikolica sa rudom bez obrtnog postolja (uključujući i prikolice sa centralno postavljenom osovinom), te uz poštivanje odredbi za dozvoljena osovinska opterećenja, može imati slijedeće maksimalne vrijednosti:

a) vozila sa ne više od dvije osovine:

Motorna vozila i prikolice po 18,00 t

b) vozila sa više od dvije osovine - izuzev motorna vozila prema tačkama c) i d) ovog stava:

1. motorna vozila 25,00 t

2. motorna vozila sa osovinskim opterećenjem udvojenih osovina prema stavu (4) tačka b) alineja 4. ovog člana 26,00 t

3. prikolice 24,00 t

4. autobusi, koji su konstruktivno izvedeni kao zglobna vozila 28,00 t

c) vozila sa više od tri osovine - izuzev motornih vozila prema tački d) ovog stava:

1. motorna vozila sa parom udvojenih osovina, kod kojih je rastojanje između njihovih središta najmanje 4 m 32,00 t

2. motorna vozila sa dvije upravljive osovine i sa opterećenjem udvojenih osovina prema stavu (4), tačka b) alineja 4. ovog člana i da njihovo najveće dozvoljeno opterećenje ne prelazi 5 t po svakom metru rastojanja između središta osovina koje su najbliže prednjem kraju odnosno zadnjem kraju vozila. 32,00 t

d) motorna vozila sa više od četiri osovine uz poštivanje odredbi tačke c) ovog stava 32,00 t

(6) Kod skupova vozila (uključujući kombinacije tegljač sa poluprikolicom), uz poštivanje odredbi za dozvoljena osovinska opterećenja, osovinska opterećenja kod prikolica i pojedinačnih vozila, najveća dozvoljena ukupna masa može imati slijedeće maksimalne vrijednosti:

a) Skup vozila sa manje od 4 osovine 28,00 t

b) Skup vozila sa 4 osovine i to:

1) Motorno vozilo sa dvije osovine i prikolica sa dvije osovine 36,00 t

2) Tegljač sa dvije osovine i poluprikolica sa dvije osovine i to:

2.1) pri rastojanju između osovina kod poluprikolica većem ili jednakom 1,3 m 36,00 t

2.2) pri rastojanju između osovina kod poluprikolice većem ili jednakom 1,8 m, ukoliko je pogonska osovina tegljača osovina opremljena sa udvojenim gumama i zračnim ogibljenjem ili nekim sistemom ogibljenja koji se može smatrati ekvivalenti prethodnom a u skladu sa odredbama člana 120. ovog Pravilnika 38,00 t

3. Drugi skupovi vozila sa četiri osovine i to:

3.1) sa motornim vozilom prema stavu (5), tačka b) alineja 1. ovog člana 35,00 t

3.2) sa motornim vozilom prema stavu (5), tačka b) alineja 2. ovog člana 36,00 t

c) Skupovi vozila sa više od četiri osovine 40,00 t

d) Skup vozila koji sačinjava troosovinski tegljač sa dvo ili troosovinskom poluprikolicom koji, u skladu sa direktivom vijeća 92/106/EU od 07.12.1992. god., prevoze 40-stopni ISO kontejner u svrhu posebnih, kombiniranih prijevoza između članica EU 44,00 t

(7) Odredbe stava (5) ovog člana se ne primjenjuju na troosovinske zglobne autobuse, bicikle s motorom sa tri točka, motocikle sa tri točka, lahke četverocikle i četverocikle, a čije najveće ukupne mase mogu imati slijedeće maksimalne vrijednosti:

a) Troosovinski zglobni autobusi 28,00 t

b) Bicikli s motorom sa tri točka 0,57 t

c) Motocikli sa tri točka za prijevoz putnika 1,30 t

d) Motocikli sa tri točka za prijevoz tereta 2,50 t

e) Lahki četverocikli 0,35 t

f) Četverocikli za prijevoz putnika 0,40 t

g) Četverocikli za prijevoz tereta 0,55 t

h) Ostala motorna i priključna vozila ili skup vozila koja nisu posebno napomenuta u ovom članu Pravilnika 4,00 t

Član 12.

(1) Dozvoljena ukupna masa prema članu 11. stav (6) ovog Pravilnika proračunava se na slijedeći način:

a) Kod skupova vozila kao zbir dozvoljenih ukupnih masa vučnog vozila i prikolice,

b) Kod skupova vozila sa prikolicama sa rudom bez obrtnog postolja (uključujući i prikolice sa centralno postavljenom osovinom) kao zbir dozvoljenih ukupnih masa vučnog vozila i prikolice sa rudom bez obrtnog postolja, umanjeno za vrijednost koja je od slijedeće navedenih veća:

1. dozvoljeno vertikalno opterećenje na vučnom uređaju vučnog vozila, ili
2. dozvoljeno vertikalno opterećenje rude prikolice sa rudom bez obrtnog postolja na mjestu spoja sa vučnim vozilom, a za slučaj da su te vrijednosti jednake, za tu vrijednost.

c) Kod skupa vozila koji čine tegljač i poluprikolica kao zbir dozvoljenih ukupnih masa tegljača i poluprikolice, umanjeno za vrijednost koja je od slijedeće navedenih veća:

1. dozvoljeno opterećenje sedla tegljača, ili
2. dozvoljeno opterećenje poluprikolice na mjestu njenog oslanjanja na tegljač, a za slučaj da su te vrijednosti jednake, za tu vrijednost.

(2) Ukoliko se pri prethodno opisanom načinu proračunavanja dobivaju vrijednosti veće od:

28,00 t; član 11, stav (6), tačka a),

36,00 t; član 11, stav (6), tačka b) alineje 1), 2.2) i 3.2)

38,00 t; član 11, stav (6), tačka b) alineja 2.2)

35,00 t; član 11, stav (6), tačka b) alineja 3.1)

40,00 t; član 11, stav (6), tačka c), ili

44,00 t; član 11, stav (6), tačka d) ovog Pravilnika,

dozvoljene ukupne mase iznose 28,00 t, 36,00 t, 38,00 t, 35,00 t, 40,00 t, odnosno 44,00 t.

Član 13.

Na pogonske točkove teretnih motornih vozila i skupova vozila, ako je vozilo opterećeno i u mirovanju na horizontalnoj ravni, mora otpadati najmanje jedna četvrtina najveće dozvoljene mase vozila odnosno skupa vozila.

Član 14.

Rastojanje između središta zadnje osovine motornog vozila i središta prve osovine prikolice mora iznositi najmanje 3.0 m, a kod skupa vozila tegljač poluprikolica i kod skupa vozila namijenjenih za poljoprivredu i šumarstvo koji se sastoje iz vučnog vozila i prikolice sa nadgradnjom za obavljanje određenog rada, najmanje 2,5 m. Ovo ne važi za skup vozila kod kojih najveća dozvoljena masa vučnog vozila ne iznosi više od 7,5 t ili prikolice ne iznosi više od 3,5 t.

Član 15.

(1) Odnos bruto snage motora izražene u kilovatima i najveće dopuštene mase vozila izražene u tonama mora biti:

- a) za putničke automobile, kombinirane automobile i motocikle najmanje 15 kW/t;
- b) za lahke tricikle i četverocikle najmanje 6 kW/t;

- c) za tricikle i četverocikle:
1. za prijevoz osoba najmanje 15 kW/t;
  2. za prijevoz tereta najmanje 16 kW/t;
- d) za autobuse, osim autobusa zglobnoga konstruktivnog sastava najmanje 9 kW/t;
- e) za teretna vozila najmanje 7 kW/t;
- f) za autobuse zglobnoga konstruktivnog sastava najmanje 6 kW/t;
- g) za radna i specijalna vozila namijenjena obavljanju komunalnih usluga, teretne automobile namijenjene za obavljanje prijevoza u poljoprivredi, šumarstvu, građevinarstvu i rudarstvu te za skupove motornih i priključnih vozila najmanje 4 kW/t;
- h) za vozila na električni pogon;
1. s napajanjem iz mreže primjenjuju se odredbe tačke 2. do 4. ovog stava,
  2. s napajanjem iz vlastitog izvora električne energije:
    - za vozila namijenjena prijevozu osoba najmanje 3 kW/t, osim za bicikle s električnim motorom,
    - za vozila namijenjena prijevozu tereta najmanje 2 kW/t.
- (2) Odredbe ovog člana ne primjenjuju se za vozila oružanih snaga BiH i policijskih agencija u BiH, ukoliko su to vozila vrlo usko specijalizirane namjene i kao takva se ne koriste ni u jednom drugom segmentu društva.

POGLAVLJE III. UREDAJI NA MOTORNIM I PRIKLJUČNIM VOZILIMA

Odjeljak A. Uredaji za upravljanje vozilom

Član 16.

- (1) Uredaj za upravljanje vozilom mora biti pouzdan i izveden tako da vozač može lahko, brzo i na siguran način mijenjati smjer kretanja vozila. Po ukazanoj potrebi neophodno je uređaj opremiti sa pomoćnim sistemom koji olakšava upravljanje vozilom. Pomoćni sistem mora konstruktivno biti izveden tako, da njegov eventualni kvar ne utječe na upravljivost vozilom.
- (2) Uredaj za upravljanje vozilom iz stava (1) ovog člana mora biti takav da se prednji točkovi vozila što se nalaze u položaju zakretanja, pri kretanju vozila po vodoravnoj ravnoj površini, nakon oslobađanja točka upravljača, sami vraćaju u položaj za pravolinijsko kretanje.
- (3) Slobodan hod točka upravljača na vozilu ne smije biti veći od 30°.

Odjeljak B. Uredaji za zaustavljanje vozila

Član 17.

- (1) Uredaji za zaustavljanje (u daljnjem tekstu: kočni sistemi) na motornim i priključnim vozilima moraju biti ugrađeni i izvedeni tako da vozač može vozilo na siguran, brz i efikasan način zaustaviti, bez obzira na stupanj opterećenja vozila i nagib ceste po kojoj se vozilo kreće, te osigurati vozilo u nepokretnom položaju na cesti s nagibom.
- (2) Pod kočnim sistemom iz stava (1) ovog člana podrazumijevaju se: